

Lévai Csaba

Bölöni Farkas Sándor Nagy-Britannia képe

Bölöni Farkas Sándort (1795-1842) elsősorban úgy ismerjük, mint aki az 1834-ben megjelent *Utazás Észak-Amerikában* című munkájával kulcsszerepet játszott annak a nagyon pozitív, szinte idealizált képnek a kialakításában, amelyik az Amerikai Egyesült Államokról a reformkori Magyarországon kialakult. Amerikai útja előtt azonban, Bölöni Nyugat-Európa jelentős részét (német területek, Franciaország, németalföldi területek, Egyesült Királyság) is bejárta, s erről nagyon részletes, irodalmi igényű naplófeljegyzéseket készített. Az erdélyi utazó 1831-ben, nem sokkal az 1830-as francia forradalom után, a belga függetlenségi mozgalom idején, a brit parlamenti reformtörvény tárgyalásakor járt Nyugat-Európában. Az Egyesült Királyság e nyugat-európai körút kitüntetett állomása volt, s az itt készített feljegyzései betekintést engednek a reformkori anglofilia jellegzetességeibe és azt is megfigyelhetjük, hogy a magyar utazó milyen képet alakított ki a korabeli brit gazdasági, társadalmi és politikai viszonyokról. Csak két példát említve: 1831. június 10-én, kevesebb, mint egy évvel annak megnyitása után, egyik első magyarként, Széchenyi Istvánnál hamarabb utazott végig az első közforgalmú vasútvonalon Liverpool és Manchester között, illetve rendszeresen látogatta azokat az alsóházi vitákat, amelyek az 1832-es parlamenti reformtörvény elfogadásához vezettek. Mivel Bölöni Írországot és Skóciát is felkereste, arra is reflektálni tudott, hogy milyen volt e területek Angliával való kapcsolata. Mindehhez azt is hozzá kell tenni, hogy – az Egyesült Államokkal ellentétben – Bölöni számos ponton erős kritikát is megfogalmazott az Egyesült Királyság viszonyaival kapcsolatban. Jómagam nem ismerek e témával kapcsolatos publikációt. Mind ezek alapján úgy vélem, hogy egy erről szóló előadás a konferencia felhívásában szereplő több ponthoz is jól tud

kapcsolódni (reformkori anglofília; az angol minta – tudomány, technológia ipari forradalom, urbanizáció; ír kérdés; Az Aranybulla és a Magna Charta – mítosz, valóság és recepciótörténet; Werbőczy, Coke, Blackstone – a jogtudorok szerepe a hagyományban).